

MAU 2012 – 2014

Jaarrapportage 2013

Concept

Ter attentie van

Inspectie SZW

Auteur

Sector Samenleving gemeente Almelo

Documentnaam

Datum

6 maart 2014

Betreft

Rapportage plan van aanpak MAU jaar 2013

Concept

Inhoudsopgave

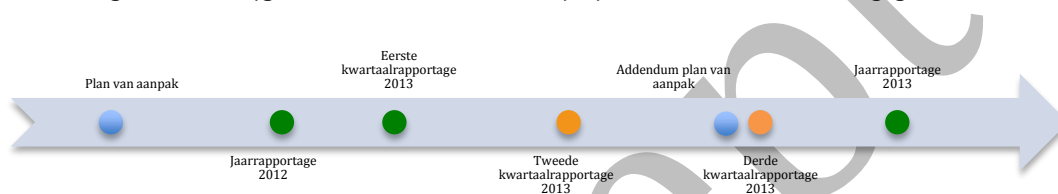
1	Inleiding.....	4
1.1	Kader	4
1.2	Rapportage over 2013.....	4
2	Maatregelen en doelstellingen.....	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Doelstelling 2013.....	5
2.3	Maatregelen plan van aanpak en de geraamde effecten.....	6
2.4	Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt	6
2.5	Ontwikkeling van het budget.....	8
3	Resultaten 2013.....	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Realisatie maatregelen instroombeperking 2013.....	10
3.3	Realisatie maatregelen uitstroombevordering 2013.....	11
3.4	Realisatie maatregelen handhaving 2013	12
3.5	Realisatie maatregelen toeslagen 2013	14
3.6	Realisatie maatregelen aanpalend beleid 2013.....	14
3.7	Overzicht resultaten en conclusie	15
4	Noodzakelijke bijsturing.....	17
4.1	Inleiding	17
4.2	Voorlopig budget 2014.....	17
4.3	Arbeidsmarkt 2014.....	17
4.4	Bijsturing maatregelen	18
4.5	Conclusie.....	18
5	Ervaringen van inwoners.....	19
	BIJLAGE I.....	21

1 Inleiding

1.1 Kader

Voor u ligt de jaarrapportage over de uitvoering en resultaten van het Plan van aanpak MAU 2012-2014 in het jaar 2013. Hierin rapporteren we over de resultaten van de uitvoering van het plan van aanpak en besteden we aandacht aan de ervaringen van inwoners met de maatregelen uit het plan van aanpak. In deze rapportage rapporteren wij over de realisatie van de verschillende maatregelengroepen over het gehele jaar 2013.

Op 1 oktober 2013 heeft de raad een addendum op het plan van aanpak vastgesteld. In dit addendum zijn naast een tweetal nieuwe maatregelen de effecten van maatregelen uit het plan van aanpak realistisch geraamd en bijgesteld. In de onderstaande tijdlijn is dit schematisch¹ weergegeven.

In deze rapportage rapporteren wij alleen over de realisatie van maatregelen en doelstellingen zoals deze na vaststelling van het addendum van kracht zijn.

1.2 Rapportage over 2013

In dit document behandelen we achtereenvolgens:

- De doelstellingen voor de verschillende maatregelgroepen in 2013 zoals opgenomen in het addendum plan van aanpak MAU, alsmede de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.
- De gerealiseerde reductie van uitkeringslasten in het jaar 2013 door de verschillende maatregelgroepen inclusief de verklaring van deze resultaten.
- De mate waarin het noodzakelijk is om de plannen bij te sturen.
- De ervaringen van inwoners met de maatregelen uit het plan van aanpak.

¹ Een blauwe cirkel vertegenwoordigt een plan, een oranje cirkel staat voor een rapportage met achterblijvende doelstellingen, een groene cirkel voor een rapportage die op schema ligt.

2 Maatregelen en doelstellingen

2.1 Inleiding

In het plan van aanpak MAU is beschreven op basis van welke doelstellingen en met welke maatregelen we het tekort op het budget BUIG willen terugdringen. Dit plan is op 1 oktober 2013 aangevuld met een addendum. Voor een totaaloverzicht van alle maatregelen per maatregelgroep verwijzen we naar bijlage I. In de navolgende paragrafen zijn kort de doelstellingen voor de verschillende maatregelgroepen beschreven voor het verslagjaar 2013, zoals deze gelden na vaststelling van het addendum.

2.2 Doelstelling 2013

Voor de invoering van het plan van aanpak MAU verwachtte Almelo uit te komen op een tekort van 13% van het toegekende budget in 2012, oplopend naar een tekort van 15% en 19% in respectievelijk 2013 en 2014. Met het plan van aanpak MAU beoogt Almelo een ombuiging te realiseren naar tekorten van maximaal 11%, 6% en 1% van het toegekende budget in respectievelijk de jaren 2012, 2013 en 2014.

Het terugdringen van het oorspronkelijk verwachte tekort van 15% naar een te realiseren tekort van 6% in het jaar 2013 is in het plan van aanpak vertaald in een terugdringing van het gemiddeld aantal bijstandsuitkeringen van 2.523 naar 2.325. Dit betekent een reductie van 198 bijstandsuitkeringen op jaarbasis of een bedrag van € 3.106.080.

Addendum

Met de vaststelling van het addendum op 1 oktober 2013 is de jaardoelstelling voor het effect van de maatregelen voor 2013 verhoogd naar € 4.050.265. Deze bijsturing was noodzakelijk om de verwachte effecten van achtergebleven maatregelen op te vangen en in te spelen op de verdere verslechtering van de arbeidsmarkt. Ondanks het grotere verwachte financiële effect, zorgt de arbeidsmarktsituatie ervoor, dat de gemiddelde bestandsomvang over 2013 toch zal toenemen. In het addendum gaven wij aan te verwachten dat het gemiddelde aantal uitkeringen over 2013 rond 2.450 uitkomt.

De hogere kosten die uit de verslechterde arbeidsmarkt voortvloeien worden door het rijk gecompenseerd door middel van een hoger budget. Het gaat hierbij expliciet om de hogere kosten die ontstaan als gevolg van niet te beïnvloeden ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de effecten van rijksbeleid. De verhoging van het rijksbudget draagt niet bij aan de reductie van het tekort zoals wij beogen met het plan van aanpak.

Met het addendum zijn de verwachtingen voor 2013 en 2014 bijgesteld naar respectievelijke tekorten van tussen 0% en -2% en tussen -1% en -3%.

2.3 Maatregelen plan van aanpak en de geraamde effecten

Voor 2013 wordt van alle groepen maatregelen uit het plan van aanpak een financieel effect verwacht. In de onderstaande tabel is aangegeven wat de verwachte financiële effecten per maatregelgroep zijn voor het hele jaar 2013.

Maatregelgroep	2013
	Doelstelling op basis van addendum
Instroombeperking	€ 1.923.350
Uitstroombestemming	€ 1.679.150
Handhaving	€ 191.653
Toeslagen	€ 186.561
Aanpalend beleid	€ 71.500
Totaal financieel effect	€ 4.050.265

Overzicht geplande effecten in 2013 per maatregelgroep

Met de inzet van deze maatregelen is de verwachting dat het tekort over het jaar 2013 kan worden teruggebracht naar ongeveer 2% van het toegekende budget. Het addendum levert daardoor een forse verbetering van het verwachte resultaat op ten opzichte van het plan van aanpak. Hierin werd nog een tekort van 6% verwacht.

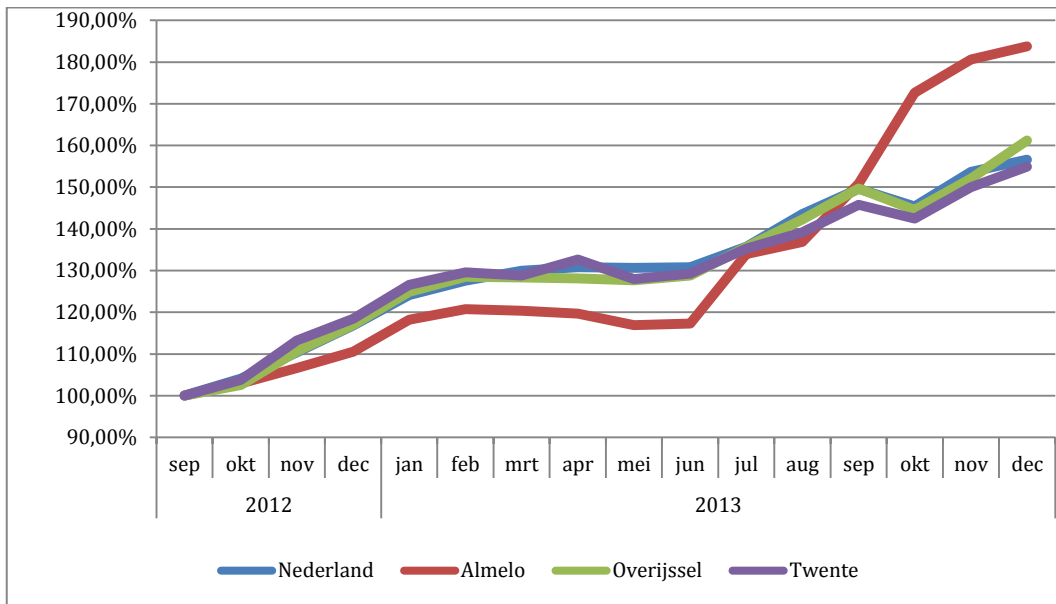
2.4 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Om de realisatie van de doelstelling in het juiste perspectief te plaatsen dienen wij de ontwikkelingen in onze omgeving mee te wegen in deze rapportage. De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zijn daarbij de meest in het oog springende factoren die van invloed zijn op de bijstandsomvang en -uitgaven.

Werkloosheid

De werkloosheid in Twente en Almelo lag in 2012 (bij het opstellen van het plan van aanpak) ver boven het landelijk gemiddelde. Het percentage werklozen van de beroepsbevolking lag in Almelo in 2012 op 8,9% terwijl dit landelijk slechts 6,4% was.

Sinds de vaststelling van het plan van aanpak in oktober 2012 is de werkloosheid sterk opgelopen. Voor de regio Twente registreerde het UWV tussen september 2012 en november 2013 een toename van meer dan 50% van het aantal niet-werkende werkzoekenden. In de gemeente Almelo is het aantal niet-werkende werkzoekenden nog veel sterker gestegen, in dezelfde periode met meer dan 80%. Wat opvalt is dat de werkloosheid in Almelo vooral vanaf de tweede helft van 2013 sterk is toegenomen. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in de tweede helft van 2013 sterker is gehandhaafd op de inschrijvingsplicht bij het UWV. Dit verklaart deels de stijging die in het vierde kwartaal heeft plaats gevonden, omdat mensen waarvan de inschrijving verlopen was, zich opnieuw hebben ingeschreven. Desalniettemin kan worden vastgesteld, dat de slechte uitgangssituatie van de arbeidsmarktsituatie in Almelo het afgelopen jaar verder is verslechterd. Zie voor een grafische weergave de navolgende grafiek.

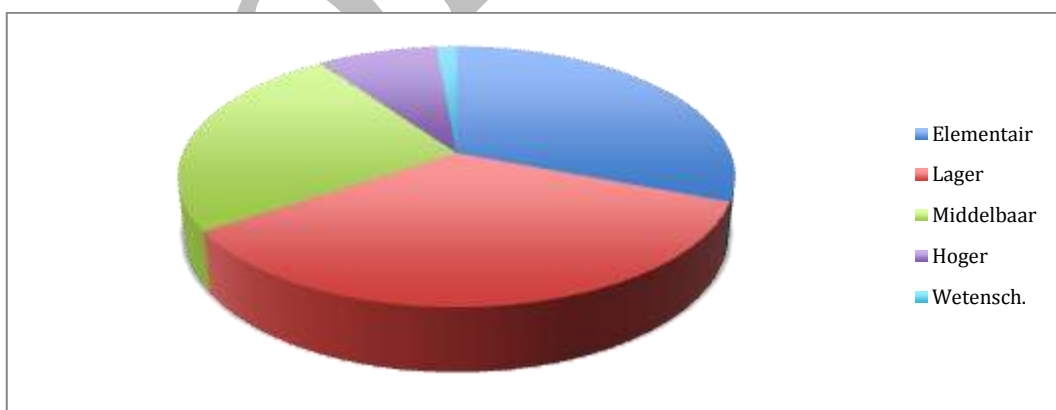

Ontwikkeling niet-werkende werkzoekenden, september 2012 = 100%, bron: UWV

Werkloosheid naar beroepsklasse

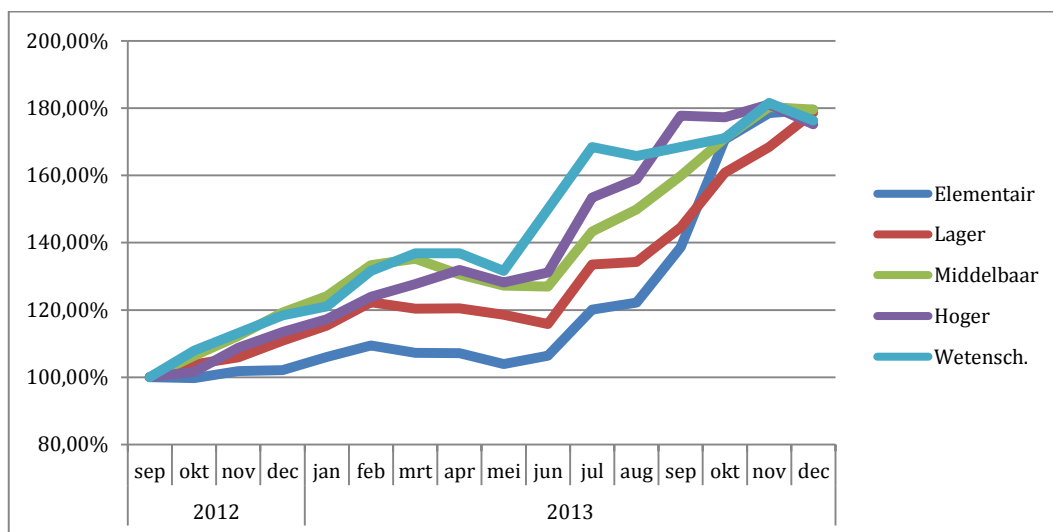
Uit de ontwikkeling in de voorgaande grafiek blijkt, dat de relatief slechte arbeidsmarktsituatie in de regio Twente en in de gemeente Almelo in het bijzonder zich in het afgelopen jaar verder verslechterd heeft. Bovendien geldt dat het merendeel van de niet-werkende werkzoekenden in Almelo tot de elementaire en lagere beroepsklassen behoort.

In de periode vanaf september 2012 tot en met december 2013 kwam meer dan 65% van de werkzoekenden in Almelo alleen in aanmerking voor lagere beroepen en beroepen waarvoor geen scholing nodig is. De omvang van deze groep bedroeg in december bijna 3.700 personen. Ten opzichte van het einde van het derde kwartaal betekent dat een stijging met ruim 650 personen.

Verdeling Almelse niet-werkende werkzoekenden over beroepsklassen, (gemiddelde vanaf september 2012) bron: UWV

Ondanks dat de middelbaar en hoger opgeleiden verhoudingsgewijs maar een relatief kleine groep vertegenwoordigen, is een verontrustende ontwikkeling, dat de groei van deze groep in 2013 sterk is gestegen. In het laatste kwartaal zien we daarnaast ook een forse toename van het aantal personen met een elementaire en middelbare achtergrond, terwijl de stijging van het aantal lager opgeleide niet-werkende werkzoekenden minder sterk is.

ontwikkeling niet-werkende werkzoekenden naar beroepsklasse, september 2012 = 100%, bron: UWV

Werkzoekenden versus vacatures

De toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden hangt samen met de ontwikkeling van het aantal vacatures. Ten opzichte van augustus 2012 is het aantal vacatures in augustus 2013 in Almelo met meer dan 70% afgenomen. In augustus 2013 bedroeg het gemiddelde aantal van openstaande en nieuwe vacatures 74, tegenover 4.168 niet-werkende werkzoekenden in Almelo (bron: UWV).

De meest recente cijfers van het UWV laten zien dat voor alle beroepen op de arbeidsmarkt in Twente en Almelo er veel meer werkzoekenden zijn, dan vacatures waarvoor zij in aanmerking kunnen komen. Deze arbeidsmarktsituatie speelt vooral de elementaire en lagere beroepen parten, zij komen moeilijk aan het werk. Bovendien is dit de grootste groep werkzoekenden in Almelo.

Effect arbeidsmarktontwikkelingen

De ontwikkelingen zoals hierboven geschetst betekenden voor de gemeente Almelo dat er een groter beroep op bijstandsverlening werd gedaan, dan aanvankelijk gedacht en zorgde er tevens voor dat het steeds moeilijker werd om mensen met een bijstandsuitkering te plaatsen op de reguliere arbeidsmarkt. Mede naar aanleiding van deze ontwikkelingen moest het plan van aanpak door middel van een addendum worden bijgesteld.

2.5 Ontwikkeling van het budget

In heel Nederland is sprake van toenemende werkloosheid. Deze ontwikkeling heeft er dan ook voor gezorgd dat het definitieve macrobudget voor uitkeringsverstrekking in 2013 fors hoger is uitgevallen dan het voorlopige bedrag zoals bekend gemaakt in september 2012.

Dit heeft tot gevolg dat ook het budget dat aan Almelo is toegekend in 2013 hoger is uitgevallen dan waar aanvankelijk rekening mee gehouden werd. De ophoging van het budget ontsloeg Almelo echter niet van de verplichtingen uit het plan van aanpak om het tekort te reduceren.

De inspanningen voor tekortreductie bleven noodzakelijk, omdat de ophoging van het budget geen compensatie bood voor het al aanwezige tekort, maar slechts diende om de economische verslechtering op te vangen. In deze rapportage rapporteren wij derhalve niet alleen over het uiteindelijke tekort, maar vooral over de opbrengsten van de verschillende maatregelen die gericht zijn op reductie van het tekort.

CONCEPT

3 Resultaten 2013

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk hebben we aangegeven welke doelstellingen en maatregelen voor 2013 zijn vastgelegd in het addendum behorende bij het plan van aanpak MAU en welke ontwikkelingen zich in de omgeving hebben voorgedaan. In dit hoofdstuk gaan we per maatregelgroep in op de realisatie van de doelstellingen voor de verschillende maatregelen.

3.2 Realisatie maatregelen instroombeperking 2013

De maatregelen gericht op instroombeperking bestaan uit een aangepaste intakeprocedure en daaraan gekoppeld een direct werk aanbod. Na een versnelde start eind 2012 waren de maatregelen in het eerste kwartaal van 2013 volledig geïmplementeerd. Ze omvatten naast een nieuwe intakeprocedure, het bezoek aan huis ook een verplicht workshopprogramma voor nieuwe aanvragers, onder de werknaam 'Kickstart'. De aanpassingen in werkwijze, instructies en systemen zijn omvangrijk geweest en worden voortdurend aangescherpt.

Maatregelgroep	Doelstelling 2013	Realisatie 2013	Percentage realisatie
Instroombeperking	€ 1.923.350	€ 4.504.706	234%

De maatregelen gericht op instroombeperking hebben in 2013 een groter financieel effect opgeleverd dan vooraf werd ingeschat. Dit betekent dat meer aanvragen voor een uitkering niet zijn toegekend dan aanvankelijk werd geraamd. Deze ontwikkeling is een direct gevolg van de toename van het aantal aanvragen als gevolg van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Waar in eerste instantie rekening gehouden werd met 1.800 klantanalysegesprekken zijn er in 2013 ruim 2.400 gesprekken gevoerd, dat is 33% meer dan geraamd. Ondanks de grotere druk op de poort werden in 2013 minder uitkeringen dan verwacht toegekend, in plaats van ruim 730 toekenningen werden 'slechts' 705 aanvragen toegekend.

Dit succesvolle effect wordt ook zichtbaar in de poortwachtersquote, die komt over 2013 uit op 70,6% en ligt daarmee ook fors hoger dan de doelstelling van 59,2% voor 2013. Dit betekent dat de maatregelen gericht op instroombeperking hun vruchten afwerpen en het financiële effect niet alleen is toe te schrijven aan de toegenomen druk op de poort, maar ook te danken is aan het feit dat aan de poort meer mensen naar werk worden begeleid, waardoor in mindere mate een beroep op inkomensondersteuning gedaan hoeft te worden.

Bijsturing instroombeperking

Nadat de poortwachtersquote vooral in het voorjaar van 2013 onder druk stond, is met de maatregel kickstart Almelo 2.0 succesvol bijgestuurd en laat de poortwachtersquote vanaf mei een opgaande lijn zien. Daarnaast is met het addendum een extra handhavingsstap aan het aanvraagproces toegevoegd,

waardoor er extra aandacht is voor fraudesignalen. We zien het effect van deze maatregel terug in de sterk verbeterde poortwachtersquote in de tweede helft van 2013. Deze steeg van 62% over het eerste halfjaar naar 77,1% in de tweede helft van het jaar. De verwachting is, dat met de maatregelen uit het addendum de doelstelling ook voor 2014 behaald kan worden. Keerzijde van de grotere alertheid op handhaving aan de poort is dat handhaving onder het zittende bestand minder oplevert.

3.3 Realisatie maatregelen uitstroombevordering 2013

De maatregelen gericht op uitstroombevordering hebben een gezamenlijke doelstelling om in 2013 een besparing op de uitkeringslasten van ruim € 1,6 miljoen te realiseren. Het totaal aan maatregelen heeft in deze periode ruim € 2,1 miljoen aan bespaarde uitkeringslasten opgeleverd, dit effect is voor een deel toe te rekenen aan de uitloop van het werkoffensief 2012, dat als gevolg van de ontwikkelingen zoals geschetst in de jaarrapportage over 2012 later startte.

Maatregelgroep	Doelstelling 2013	Realisatie 2013	Percentage realisatie
Uitstroombevordering	€ 1.679.150	€ 2.098.767	175%

Ondanks dat de totale doelstelling van de maatregelgroep uitstroombevordering wordt behaald, laten de effecten van de verschillende maatregelen een wisselend beeld zien. Het is echter wel zo dat achterblijvende maatregelen ruimschoots gecompenseerd worden door maatregelen die meer dan de verwachte effecten opleveren. In de navolgende tekst lichten wij de maatregelen stuk voor stuk toe.

Betere selectie voor arbeid

Met het addendum is aan de uitstroombevorderende maatregelen, de maatregel 'betere selectie voor arbeid' toegevoegd. Deze maatregel is erop gericht om vanuit het bestand een betere match te maken tussen de kandidaat en het werk- of re-integratietraject. Na een aanvankelijk goede start bleek het aan het einde van het vierde kwartaal moeilijker de juiste match tussen kandidaten en werkgevers te maken. Enerzijds zien we hier het effect terug van de succesvolle poortwachter; veel mensen die zich melden voor een uitkering worden in het aanvraagproces al naar werk begeleid, waardoor het aantal potentiële kandidaten in het bestand voor de werktrajecten afneemt. Anderzijds speelt de arbeidsmarktsituatie ons hier parten, de bereidheid van werkgevers om uitkeringsgerechtigden in dienst te nemen is gering, ook als hij daarvoor loonkostensubsidie kan ontvangen. De specifieke doelstelling voor 2013 voor deze maatregel wordt daardoor niet gehaald, maar komt voor een belangrijk deel tot uitdrukking in het effect van de maatregelgroep instroombeperking.

Screening jongeren 2013

De maatregel screening jongeren heeft in 2013 voor ruim € 435.000 bijgedragen aan het financiële resultaat van de maatregelgroep uitstroombeperking. Het effect van de maatregel blijft daarmee licht achter bij de doelstelling. Ook hier lijkt er een verband te zijn met de succesvolle poortwachtersfunctie, waardoor de instroom van jongeren lager is dan aanvankelijk geraamd.

Iedereen Actief

De maatregel Iedereen Actief heeft als doel dat alle klanten op de één of andere manier actief zijn. Dat kan zijn door deel te nemen aan een re-integratietraject of door nuttige werkzaamheden ten dienste van de samenleving te verrichten. In 2013 is een enorme toename van het aantal actieve klanten gerealiseerd. Aan het einde van 2013 lag het aantal actieve cliënten en partners op 2.639 personen. Hiermee is ruim 90% van de klanten actief, alleen klanten die om de één of andere reden (nog) niet kunnen deelnemen zijn nog niet onder gemeentelijke regie. In 2014 streven wij er naar om dit percentage te vergroten.

Almelo Flex

Ten aanzien van de maatregel Almelo Flex hebben wij in het addendum moeten melden, dat de maatregel niet zoals aanvankelijk gewenst kon worden ingevoerd in verband met juridische restricties. Het aanvankelijk opgenomen resultaat voor deze maatregel is daarmee komen te vervallen voor 2013. In het vierde kwartaal is echter al wel gestart met een pilot en zijn 91 kandidaten geselecteerd voor deelname aan het project in 2014.

Screening voorliggende voorzieningen

Voor de maatregel 'screening voorliggende voorzieningen' heeft na enige vertraging, de gunning plaatsgevonden in het derde kwartaal. In het vierde kwartaal zijn reeds zeer goede resultaten behaald. De besparingsdoelstelling van € 90.090 is ruimschoots behaald, in totaal werd een bedrag van € 305.097 gerealiseerd. Het goede resultaat over 2013 kan echter wel tot gevolg hebben dat de realisatie over 2014 lager uitvalt, omdat resultaten die in 2014 werden verwacht reeds in 2013 behaald zijn. Mogelijk leidt dit in de loop van het jaar tot bijstelling van deze doelstelling.

Matchpoint methodiek

Vanaf het derde kwartaal levert de maatregel 'matchpointmethodiek' een belangrijke bijdrage aan de bevordering van de uitstroom. Voor 2013 was op basis van deze maatregel een verwachte besparing van € 51.480 opgenomen. De maatregel leidde echter tot veel meer uitstroom dan aanvankelijk bedacht en heeft daardoor een financieel resultaat van € 180.180. opgeleverd. Dat is 250% meer dan aanvankelijk beoogd.

3.4 Realisatie maatregelen handhaving 2013

Voor de maatregelgroep handhaving is in 2013 een besparingsdoelstelling van ruim € 190.000 opgenomen. In 2013 is vol ingezet op het uitvoeren van de maatregelen uit het plan van aanpak. Toch vallen de opbrengsten van de maatregelen gericht op handhaving in 2013 tegen. Hier zijn een aantal belangrijke oorzaken voor aan te wijzen:

- De opbrengsten van themacontroles en risicoprofielen die in 2013 zijn uitgevoerd vallen in het verantwoordingsjaar 2014.
- De verscherpte inzet op handhaving aan de poort zorgt ervoor dat onder het zittende bestand minder te handhaven valt, er treedt een instroom beperkend effect op.
- Een deel van de handhavingsactiviteiten heeft geleid tot uitstroom en is daarom geteld onder uitstroombevordering.

- Het bedrag aan vorderingen dat daadwerkelijk geïnd kon worden viel in 2013 lager uit dan in voorgaande jaren, op basis van ervaringen uit de uitvoering vermoeden wij dat dit te wijten is aan de verminderde aflossingscapaciteit van onze debiteuren.

In deze paragraaf lichten we de maatregelen en de behaalde resultaten uit deze groep nader toe.

Maatregelgroep	Doelstelling 2013	Realisatie 2013	Percentage realisatie
Handhaving	€ 191.653	€ 95.568	50%

Informatie gestuurde handhaving

Voor de maatregel informatie gestuurde handhaving was een besparingsdoelstelling van twee beëindigde uitkeringen opgenomen. In de loop van het jaar is gebleken dat veel uitkeringen al op basis van eigen informatie worden beëindigd, alvorens er een IB-signaal binnen komt. In 2013 kon daarom slechts voor één beëindiging met zekerheid worden vastgesteld dat deze als gevolg van een IB-signaal beëindigd was.

Consequent handhaven en verzwaren maatregelen

Deze maatregel is erop gericht om misbruik van de uitkering eerder en zwaarder te straffen. Voor 2013 is bijna 70% van de besparingsdoelstelling van deze maatregel behaald. We zien hier terug dat aan de poort strenger gehandhaafd wordt en dat het uiteindelijke doel van handhaving, een betere nalevingsbereidheid, gerealiseerd wordt. De verplichte workshop 'rechten en plichten' die in het kader van het kickstartprogramma aan alle nieuwe uitkeringsgerechtigden wordt gegeven, heeft hier naar verwachting ook aan bijgedragen.

Terugvordering en verhaal op maat en boetes

De maatregel terugvordering en verhaal op maat beoogt betere incassoresultaten te halen. In het laatste kwartaal van 2013 is na een aanbestedingsprocedure een deel van de (moeilijk inbare) vorderingen uitbesteed aan een deurwaarder, omdat hiervan hogere opbrengsten werden verwacht. Dit bleek echter niet het geval.

Een ander onderdeel van de maatregel is de aanpak van verhaal zaken. We zien na een periode van onderzoek en aanschrijving van debiteuren in het vierde kwartaal een stijging van de opbrengsten. We verwachten daarom dat deze maatregel in 2014 zoals gepland zal bijdragen aan het resultaat.

In 2013 is ook een speciale boeteambtenaar aangesteld. De ervaringen van de boeteambtenaar leren ons dat tussen het constateren van de gedraging die beboet wordt en het daadwerkelijk opleggen van een boete nogal wat tijd verstrikt. Dit is het gevolg van het feit dat bepaalde zorgvuldigheidsregels gerespecteerd moeten worden. In 2013 zijn veel zaken gestart en zijn voorbereidingen getroffen voor het daadwerkelijk kunnen beboeten. We zien vanaf het vierde kwartaal een flinke toename van het aantal boetes. Gegeven de werkvoorraad bij de boeteambtenaar verwachten wij dat het aantal boetes in 2014 nog eens fors zal toenemen.

Themacontroles en risicoprofielen

In 2013 hebben verschillende themacontroles plaatsgevonden en zijn risicoprofielen opgesteld. Er heeft in samenwerking met de afdeling publiekszaken een controle plaats gevonden op de adressen 'in onderzoek', dat zijn adressen waarbij twijfels zijn of degene die op het adres ingeschreven staat er ook daadwerkelijk woont. Daarnaast heeft een controle plaats gevonden op autobezit. Beide controles hebben echter niet geleid tot een meetbare vordering of beëindigde uitkering.

De controle op vermogen in het buitenland door Bureau Buitenland heeft wel tot meetbare resultaten geleid. Deze heeft een aantal potentiële vorderingen opgeleverd. Welke in 2013 echter nog niet hebben geleid tot een daadwerkelijke vordering, omdat in veel zaken de bewijslast nog niet rond is. Dit is vooral een gevolg van het feit dat we daarbij afhankelijk zijn van partijen in het buitenland die daarvoor informatie moeten aanleveren. De verwachting is echter wel dat deze acties in 2014 daadwerkelijk gaan bijdragen aan het resultaat en zo helpen het tekort terug te dringen.

3.5 Realisatie maatregelen toeslagen 2013

Het effect van de maatregel toeslagen kreeg zijn totale omvang vanaf mei 2013, toen de maatregel van kracht werd op het zittende bestand uitkeringsgerechtigden. Het effect van de maatregel bleek na uitvoering fors hoger te zijn dan aanvankelijk verwacht in het plan van aanpak. In het addendum is het effect van deze maatregel daarom realistisch geraamd, omdat het effect van de maatregel exact te berekenen is, betekent dit dat de doelstelling volledig is behaald.

Maatregelgroep	Doelstelling 2013	Realisatie 2013	Percentage realisatie
Toeslagen	€ 116.601	€ 116.601	100%

3.6 Realisatie maatregelen aanpalend beleid 2013

De maatregelen op het terrein van aanpalend beleid bestaan uit het verminderen van het aantal statushouders met een uitkering en het laten uitstromen van mensen door middel van Social Return On Investment (SROI). In onderstaande tabel staan doelstelling en realisatie in 2013 voor deze maatregelgroep weergegeven.

Maatregelgroep	Doelstelling 2013	Realisatie 2013	Percentage realisatie
Aanpalend beleid (SROI)	€ 71.500	€ 193.050	270%

Statushouders

Gedurende het jaar 2013 bleek het voor Almelo zeer lastig om het aantal statushouders met een uitkering te verminderen. Deze maatregel levert dan ook in heel 2013 geen bijdrage aan de tekortreductie, er blijft zelfs sprake van een aanhoudende toename van het aantal statushouders. Met de inwerkingtreding van het addendum per 1 oktober 2013 is deze maatregel dan ook komen te vervallen. Hierdoor is de doelstelling van de maatregelgroep aanpalend beleid over het jaar 2013 fors verlaagd.

Om het vervallen van de maatregel op het punt statushouders op te vangen is in het addendum aangekondigd, dat het college hierover in gesprek gaat met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Bij het aanbieden van het addendum is het Ministerie per brief verzocht om het effect van statushouders op het tekort opnieuw te onderzoeken. Op dit moment wacht het college nog op antwoord van het Ministerie. Daarnaast is tijdens een bezoek van Minister Asscher aan Almelo in januari 2014 het thema ter sprake gebracht en afgesproken dat het ministerie over deze problematiek nader in overleg gaat met Almelo.

SROI

De andere maatregel (SROI) binnen deze maatregelgroep levert echter fors meer op dan aanvankelijk beoogd, waardoor deze maatregel meer dan verwacht bijdraagt aan de reductie van het tekort over 2013. Het totale resultaat van deze maatregelgroep is te danken aan de maatregel SROI. Vooral in het laatste kwartaal van 2013 kon met behulp van deze maatregel een aanzienlijke besparing gerealiseerd worden. In de laatste drie maanden van het jaar werd namelijk de helft van het totaal aantal plaatsingen gerealiseerd.

3.7 Overzicht resultaten en conclusie

Om inzicht te verkrijgen in de mate van doelrealisatie kijken we in deze paragraaf naar de feitelijke uitgaven BUIG in 2013 en hoe deze zich verhouden tot het beschikbare budget voor uitkeringen. We gaan daarbij uit van het definitieve budget voor 2013 dat door het Rijk op 27 september 2013 is vastgesteld op € 34.746.922.

In de voorgaande paragraaf hebben wij een beeld geschetst van de opbrengsten van de diverse maatregelen. Dit is afgezet tegen de aangepaste doelstellingen zoals deze na vaststelling van het addendum op 1 oktober 2013 gelden. Uit het voorgaande is gebleken dat ondanks het feit dat niet alle maatregelgroepen, zoals verwacht hebben bijgedragen aan de reductie van het tekort, de overall besparing meer bedraagt dan aanvankelijk ten doel gesteld was. Dit blijkt ook als we de feitelijke kosten in 2013 afzetten tegen het definitieve budget.

Post	Bedrag²
Definitief budget	€ 34.746.922
Feitelijke uitgaven	€ 35.060.479
Feitelijk tekort	- € 313.557
Feitelijk tekort percentage	-0,9%

Realisatie feitelijke uitgaven tot en met het vierde kwartaal op basis van het definitieve budget

Met de vaststelling van het addendum is de doelstelling voor 2013 aangescherpt, in plaats van een tekort van 6%, is nu een tekort van maximaal 2% beoogd. Zoals in bovenstaande tabel zichtbaar wordt valt het tekort over 2013 nog lager uit dan de bijgestelde doelstelling. Dit is te danken aan het feit, dat de maatregelen in totaliteit meer hebben opgeleverd dan in totaal beoogd.

2 Uitgaven en tekort op basis van het Beeld van de Uitvoering, definitieve vaststelling volgt na afronding van de accountantscontrole

Beïnvloedbaar geacht tekort

Bij de toekenning van de MAU heeft de inspectie SZW vastgesteld dat (theoretisch) 94% van het Almelse tekort beïnvloedbaar was door beleid en uitvoering van de gemeente. Na toepassing van de beoordelingsmarge voor eventuele onzekerheden bleek 6% van het tekort verklaarbaar door verdeelstoornissen. Van het tekort in 2011 was daarmee € 408.148 verklaarbaar door verstoringen in de budgettoedeling. Oftewel zonder verdeelstoornissen had Almelo in dat jaar € 408.148 extra budget ontvangen.

In vergelijking met het jaar 2011 is het macrobudget (na MAU-uitname) in 2013 met ruim 37% toegenomen. Dit betekent dat ook het bedrag dat Almelo als gevolg van verdeelstoornissen te weinig ontving met hetzelfde percentage toeneemt. Voor 2013 kan hiermee een tekort van € 559.738, zijnde 1,61% van het budget verklaard worden als gevolg van verdeelstoornissen. Almelo blijft hier ruimschoots onder en voldoet daarmee in 2013 reeds aan de doelstelling om het niet door verdeelstoornissen te verklaren deel van het tekort weg te werken.

Conclusie

Zoals uit de voorgaande paragrafen blijkt, is de doelstelling van het plan van aanpak over 2013 behaald. Waarbij het feitelijke tekort in 2013 zelfs ver beneden de doelstelling van maximaal 2% is uitgevallen en zelfs het doel voor 2014 al is behaald. De economische ontwikkelingen en de voortgang van realisatie binnen enkele maatregelgroepen zorgen er echter wel voor dat blijvende aandacht nodig is om ook in 2014 dit goede resultaat vast te houden. Zodat ook het jaar 2014 succesvol kan worden afgesloten. De bijsturing die hiervoor noodzakelijk wordt geacht, wordt in het volgende hoofdstuk toegelicht.

4 Noodzakelijke bijsturing

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is inzichtelijk gemaakt dat het totaal aan maatregelen meer dan het voor 2013 verwachte effect oplevert. Dit is echter geen garantie voor het realiseren van de doelstelling in 2014. Almelo zal daarom ook in 2014 de voortgang van het verbeterplan nauwlettend monitoren en indien nodig bijsturen om de gewenste resultaten te bereiken.

4.2 Voorlopig budget 2014

Niet alleen het definitieve budget 2013 is naar boven bijgesteld. Voor het jaar 2014 is de verwachting dat het beroep op bijstand landelijk met ruim 10% toeneemt als gevolg van de economische situatie en de effecten van rijksbeleid. Als gevolg daarvan is het voorlopige budget voor 2014 voor Almelo vastgesteld op € 39.183.368.

Dit betekent dat het voorlopige budget voor 2014 fors hoger uitvalt dan de ramingen waar in het addendum op het plan van aanpak rekening mee gehouden is. We kunnen hier echter niet de conclusie aan verbinden dat het tekort in 2014 omslaat in een overschot, omdat het een voorlopig budget betreft, dat in de loop van het jaar zowel naar boven als naar beneden bijgesteld kan worden op basis van de nieuwste inzichten in economische ontwikkelingen en effecten van rijksbeleid

Bovendien blijft er in Almelo voorlopig sprake van een tekort op de uitkeringsverstrekking welke door de gemeente zelf gedragen moet worden. Er is dus alle belang bij om in 2014 door te gaan met het plan van aanpak om het tekort zo veel mogelijk terug te dringen.

4.3 Arbeidsmarkt 2014

Voor het jaar 2014 voorspelt het CPB een lichte economische groei. Dit economische herstel vertaalt zich echter nog niet in een gunstig effect op de arbeidsmarkt. In haar arbeidsmarkprognose voor 2014 uit februari 2014 meldt het UWV dat de economische groei kleiner is dan de stijging van de arbeidsproductiviteit. Dit heeft tot gevolg dat de werkgelegenheid in 2014 nog verder zal afnemen met ongeveer 66.000 banen. Ten opzichte van vorig jaar betekent dat de afname van de werkgelegenheid ongeveer halveert.

De afnemende werkgelegenheid zorgt er volgens UWV voor dat het aantal WW-uitkeringen in 2014 verder zal stijgen met ongeveer 12%. De dalende werkgelegenheid zorgt er daarnaast voor dat het voor mensen wiens WW-rechten aflopen heel moeilijk wordt om een baan te vinden. Voor Almelo en de regio Twente geldt, dat de arbeidsmarkt op dit moment als zeer ongunstig te typeren is. Er is veel meer aanbod van arbeidskrachten dan er vraag is naar werknemers. Dit geeft in ieder geval in 2014 nog extra druk op het aantal bijstandsuitkeringen. Terwijl tegelijkertijd de mogelijkheden om mensen vanuit de bijstand naar werk te laten uitstroom zwaar onder druk staan.

4.4 Bijsturing maatregelen

In hoofdstuk drie is gebleken dat het totaalpakket aan maatregelen tot het gewenste financiële resultaat heeft geleid en dat het feitelijke tekort nagenoeg is wegwerkt. Desalniettemin blijven er enkele maatregelen die niet de verwachte bijdrage leveren aan de reductie van het tekort. Mede gelet op de verwachte ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zal Almelo daarom ook in 2014 moeten blijven investeren in het verminderen van de bijstandsafhankelijkheid van haar inwoners en het terugdringen van de kosten die met de bijstandsverstrekking zijn gemoeid.

Bovendien bereikte ons begin februari het bericht dat één van de werkgevers waar wij mee samenwerkten failliet is verklaard. Dit heeft tot gevolg dat een behoorlijk groep mensen op korte termijn bij andere werkgevers moet worden ondergebracht om hun werkervaring niet te frustreren.

Gegeven de slechte vooruitzichten op de arbeidsmarkten en de hierdoor beperkte kansen op het vinden van werk voor mensen in de bijstand zal Almelo in 2014 forse inspanningen moeten leveren om mensen te laten uitstromen. Naast de focus op uitstroom is het daarom ook van belang om de nalevingsbereidheid van uitkeringsgerechtigden te vergroten en de uitkering alleen toegankelijk te houden voor mensen die er echt niet buiten kunnen.

Daarnaast vraagt de problematiek rondom de statushouders onze blijvende aandacht en zullen we ondanks de moeilijkheden om hier op bij te sturen trachten de nadelige effecten voor onze gemeente te dempen.

4.5 Conclusie

Ondanks dat op basis van de resultaten over 2013 en het hogere budget in 2014 de indruk ontstaan kan zijn, dat tekorten zijn weggewerkt, blijft aandacht nodig om de doelstellingen over 2014 daadwerkelijk te realiseren.

De ontwikkeling van de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat het steeds moeilijker wordt om een partnerschap met werkgevers aan te gaan om mensen aan een baan te helpen, terwijl er tegelijkertijd steeds meer mensen zijn die een beroep doen op gemeentelijke inkomensondersteuning. Waarbij het allerm minst zeker is dat het hogere budget in 2014 toereikend zal zijn. Almelo zal daarom moeten blijven investeren in het terugdringen van de uitkeringslasten.

5 Ervaringen van inwoners

Uitvoering van het plan van aanpak is belangrijk om het tekort op de uitkeringsverstrekking terug te dringen en een voorwaarde voor toekenning van de MAU. Daarnaast is dit ook noodzakelijk om het financiële risico voor de gemeente te beperken en de uitkeringen betaalbaar te houden. De doelstellingen en maatregelen uit het plan van aanpak zijn omvangrijk en betekenen dat wij intensief met klanten contact onderhouden. Hierbij geldt, dat waar gewerkt wordt, fouten gemaakt kunnen worden. Ondanks de druk op de uitvoering van het plan van aanpak is het belangrijk om ook de menselijke maat vast te houden. Met de gemeenteraad is daarom afgesproken om ook te rapporteren over onderstaande maatregelen.

Klachten inventarisatie

Klachten over het contact met de gemeente zijn niet specifiek voor sociale zaken en waren er ook voor de inwerkingtreding van het plan van aanpak. Uit de ontwikkeling van het aantal klachten is mogelijk wel af te leiden hoe de dienstverlening van de gemeente zich ontwikkelt.

In absolute aantallen gemeten is in 2013 sprake van een toename van het aantal ingediende klachten, dit steeg van 38 in 2012 naar 51. Van het aantal klachten dat binnen kwam bleek iets meer dan de helft (26 van 51) (deels) terecht. Hierbij moeten we wel in ogenschouw nemen dat het bestand tussen 2012 en 2013 is gegroeid met ruim 4%. Bovendien is het contact met cliënten in 2013 sterk geïntensiveerd, in 2013 waren meer als twee keer zo veel mensen onder regie van de gemeente dan in 2012. Gelet op het intensievere contact, is er relatief gezien juist sprake van een afname van het aantal klachten.

De meeste klachten hebben betrekking op informatieverstrekking en communicatie vanuit de gemeente. In overleg met het klantenpanel zijn op dit punt reeds verbeteringen doorgevoerd. Ondanks het principe dat iedere gegronde klacht er één te veel is, moeten we ons daarbij wel realiseren dat slechts door minder dan 1% van de cliënten onder regie een gegronde klacht wordt ingediend. In meer dan 99% van de gevallen gaat het dus goed en zijn er geen (gegronde) klachten. Desalniettemin blijven wij de ontwikkeling van het aantal klachten volgen en zullen indien daar aanleiding toe is verbeteringen in processen en benaderingswijzen doorvoeren

Klankbordgroep

Op 4 juni vond de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep plaats. In deze groep zijn gemeente, werkgevers en de cliëntenraad (KRA) vertegenwoordigd. Op 3 oktober heeft de klankbordgroep een aantal werkgevers bezocht waarmee de gemeente Almelo samenwerkt bij de re-integratie van werkzoekenden. De bedrijfsbezoeken zijn als zeer positief ervaren, omdat het de vertegenwoordigers een goed inzicht geeft van wat er echt gebeurd bij de re-integratiepartners. De KRA geeft aan dat zij zo meer in staat is om als intermediair op te treden in plaats van alleen een doorgeefluik van klachten te zijn. In 2014 komt de klankbordgroep gemiddeld één keer per kwartaal bij elkaar.

Klantenpanel

Het klantenpanel is ondergebracht bij de KRA. Naast het reguliere overleg met de KRA is er een nieuw maandelijks overleg waarin ook twee vertegenwoordigers van klantengroepen participeren. Er hebben

intussen een aantal bijeenkomsten plaatsgevonden, waaraan ook cliënten deelnemen. Door het klantenpanel zijn een aantal verbetervoorstellen gedaan en doorgevoerd. Zo maakt de informatiefolder van de KRA voortaan deel uit van de informatiemap voor klanten en heeft de gemeente het proces rondom de afgifte van de re-integratiebeschikking beter vorm gegeven. Door het aandraagen van verbetervoorstellen draagt het klantenpanel bij aan verbetering van de dienstverlening van de gemeente.

CONCEPT

BIJLAGE I

Bijlage met overzicht van de maatregelen uit het Plan van aanpak MAU

Deze kwartaalrapportage verwijst naar de maatregelen die in het Plan van aanpak MAU en het bijbehorende addendum nader zijn omschreven. Hieronder vatten wij deze maatregelen in het kort samen.

<i>Instroombeperking</i>	
1. Verbetering poortwachter	Intensieve screening na de melding voor een uitkering, waarbij de aanvrager direct wordt gewezen op rechten en plichten en een inschatting wordt gemaakt van de kans dat iemand daadwerkelijk een uitkering nodig heeft.
2. Ketensamenwerking	In samenwerking met het UWV wordt aan WW-ers die dreigen door te stromen naar de Wwb een workshop aangeboden waarin zij maximaal gestimuleerd worden, om voor het einde van hun WW-periode een baan te vinden.
3. Actieve Zoekperiode	Na melding voor een uitkering dienen potentiële uitkeringsgerechtigden eerst 4 weken zelf te zoeken naar werk en wordt na afloop beoordeeld of mensen zich voldoende hebben ingespannen om algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen.
4. Kickstart Almelo	Verplicht programma van meerdere workshops gericht op het verkrijgen van betaald werk voor cliënten die zich hebben gemeld voor een Wwb-uitkering.
5. Direct Werkaanbod	Aan mensen die alle voornoemde maatregelen hebben doorlopen en die in staat worden geacht om arbeid te verrichten wordt een werkaanbod gedaan vanuit Convince.
6. Versterken preventie (addendum)	De nieuwe werkwijze aan de kop van het proces heeft geleid tot nieuwe inzichten en mogelijkheden tot versterken van de preventie alvorens een uitkering wordt toegekend, door in het aanvraagproces al te handhaven.
<i>Uitstroombevordering</i>	
7. Werkoffensief	In samenwerking met werkgevers is een programma opgezet dat mensen met behulp van loonkostensubsidie begeleid naar een duurzame reguliere arbeidsplaats.
8. Project screening jongeren	Om te voorkomen dat jongeren langdurig blijven aangewezen op een uitkering wordt het bestand gescreend op mogelijkheden om terug te keren naar school en regulier bekostigd onderwijs te gaan volgen.
9. Iedereen Actief	Alle uitkeringsgerechtigden van de gemeente Almelo verdienen het om een passend traject aangeboden te krijgen, waarin wordt gestreefd naar maximale participatie binnen de mogelijkheden van de uitkeringsgerechtigden.
10. Almelo Flex	Een aantal uitkeringsgerechtigden is in staat om arbeid in deeltijd te verrichten, maar krijgt daar op de reguliere arbeidsmarkt niet de mogelijkheden toe. De constructie Almelo Flex moet dit mogelijk maken.
11. Screening voorliggende voorzieningen	Ondanks dat bij aanvraag van een uitkering goed wordt gekeken of iemand misschien in aanmerking komt voor een andere voorzieningen dan bijstand, kunnen er situaties ontstaan waarin later alsnog recht op een voorliggende voorziening ontstaat. De screening voorliggende voorzieningen is er op gericht om mensen die recht hebben op een andere voorziening, daar voor in aanmerking te laten komen.
12. Toepassen matchpointmethodiek	Sommige uitkeringsgerechtigden hebben een dusdanig grote afstand tot de arbeidsmarkt, dat zij eerst werknemersvaardigheden op moeten doen. Door toepassing van groepsdynamiek proberen we met de matchpoint methodiek een positieve gedragsverandering te bewerkstelligen.
13. Beter selectie voor arbeid	Met deze maatregel willen wij de beschikbare arbeidscapaciteit binnen het uitkeringsbestand beter ontsluiten, zodat plaatsing op re-integratietrajecten en banen makkelijker verloopt en nog beter aansluit op de wensen en mogelijkheden van werkzoekenden.

<i>Handhaving</i>	
14. Informatie gestuurde handhaving	Om te zorgen dat wij komen tot een grotere nalevingsbereidheid onder de uitkeringsgerechtigden, gebruiken wij informatie als signaal voor mogelijke fraude.
15. Themacontroles en gebruik risicoprofielen	Door periodiek gericht onderzoek te doen naar bepaalde thema's kunnen nieuwe signalen van mogelijke fraude en/of oneigenlijk gebruik van de uitkering worden opgespoord.
16. Consequent handhaven en verzwaren maatregelen	Een uitkering is alleen bedoeld voor mensen die hem echt nodig hebben. Als daar misbruik van wordt gemaakt, dan treden wij consequent op door het opleggen van een maatregel.
17. Terugvordering en verhaal op maat	Als onterecht een uitkering is verstrekt, dan vorderen wij deze terug. Door uitbesteding van deze invordering kunnen wij hier meer resultaat behalen.
<i>Toeslagen</i>	
18. Verlaging toeslagen	Uitkeringsgerechtigden welke de kosten van het bestaan met meerdere medebewoners kunnen delen krijgen een lagere uitkering. Zo zorgen wij ervoor dat het uitkeringsbedrag beter aansluit bij de levenssituatie en iedereen in gelijke mate stimuleert om in een eigen inkomen te voorzien.
<i>Aanpalend beleid</i>	
19. Sociale domein	Dit betreft een cluster van maatregelen gericht op de bevordering van de eigen verantwoordelijkheid
20. Huisvesting statushouders	Almelo kent een grote overrealisatie op de huisvesting van statushouders. Binnen deze groep is de bijstandsafhankelijkheid groot. Met deze maatregel proberen wij de overrealisatie terug te dringen, door te komen tot een meer evenwichtige verdeling van statushouders over gemeenten in Nederland.
21. SROI	Deze maatregel is er op gericht om de inkoopkracht van de gemeente maximaal te benutten, door bij aanbestedingen ook aandacht te hebben voor de inschakeling van uitkeringsgerechtigden.
<i>Bijsturingsmaatregel</i>	
22. Werkoffensief 2013	In samenwerking met betrouwbare partners en met behulp van loonkostensubsidie is dit programma er op gericht om een zo duurzaam mogelijke inschakeling op de reguliere arbeidsmarkt te bewerkstelligen.